

ÄGARSKIFTE

Ronnie, Lovisa, Sara och Bengt har pratat öppet om utmaningarna med att bo så nära varann som de gör. De ser som en fördel att bostäderna är vända åt olika håll och är noga med att värna om var och ens integritet. Foto: Anna Ellström

Tydliga mål snabbade

KVÄNUM Ägarskiftesprogrammet Skifta rikt blev en katalysator för svåra men nödvändiga samtal mellan generationerna på häst- och växtodlingsgården utanför Kvänum. Nu äger Bengt Johanssons dotter med make en avstyckad del, medan hans fru blivit 50-procentig delägare i gården.

På granngårdarna Änga och Skaven utanför västgötska Kvänum bedriver makarna Bengt Johansson och Sara Grimling växtodling och stuteri med ett 20-tal hästar, mestadels för trav. Bengts dotter Lovisa Johansson Hollsten och hennes man Ronnie Hollsten har arbeten utanför gården. Men vid flytten dit med barnen för snart sex år sedan tog generationsskiftet ankarna fart.

När möjligheten uppstod att delta i ägarskiftesprogrammet Skifta rikt tog Bengt och Lovisa chansen.

– För att få till tioårsperspektivet behöver man lämna sina vanliga hjulspår. Och det var bra att kursen inte hade som mål att fler ska ta över, utan att göra det som passar bäst för människorna, säger Lovisa Johansson Hollsten.

Fler än de som skriver på pappren berörs av ett generationsskifte. Utöver programmets fysiska träffar var en viktig del att Bengt och Lovisas makar Sara Grimling och Ronnie Hollsten engagerades genom hemuppgifter.

– De hårda frågorna brukar alltid komma först, fast de mjuka är svårast. Kursen tvingade oss att sätta oss ner alla fyra och diskutera frågeställningar under ordnade former. Utan det hade vi kanske kommit fram till samma sak, men inte lika enkelt

och utan att engagera alla, säger Bengt Johansson.

Ronnie beskriver kursen som en katalysator. Den har triggat igång samtal om jobbiga saker, som annars kanske hade kommit upp först senare.

– Att jag och Sara har tillåtits ställa frågor och ifrågasätta har varit en jätteviktig del, säger han.

”En jättestor förändring”

Genom att formulera värdeord tvingades de prata om meningen med livet på gården och hur alla ville ha det i framtiden. Till hjälp fanns företagscoachen Anki Roth.

– Ett generationsskifte är en jättestor förändring. Då är det viktigt att försöka dela upp kakan i bitar och ta små steg, och att få en gemensam bild av varandras förutsättningar. En extern samtalsledare med i diskussionerna är guld värt och gör att tuffa frågor avdramatiseras lite. Det blir mer sakligt och inte lika mycket känslor inblandade, säger Ronnie Hollsten.

Innan kursen fanns en tanke om att Lovisa Johansson Hollsten och Ronnie Hollsten skulle köpa in sig i hela gården. Men rådgivaren från Ludvig & Co menade att gemensamt ägande ökar risken att bli osams.

– Vi kom fram till att vi inte ville vara delägare i varandras bostäder, där man gör investeringar som senare kan bli svåra att värdera, säger Bengt Johansson.

En av de jobbigaste stenarna att vända på handlade

TEMA

Lyckade ägarskiftet krävs för att sänka lantbrukarnas medelålder. I dag är över en tredjedel av alla som driver enskilda jordbruksföretag över 65 år.

Bara bilåkningen till och från Skifta Rikts träffar gjorde att Lovisa och Bengt fick till fler viktiga samtal kring generationsskiftet. "Det var som när Lovisa var mindre och vi åkte till ridskolan. I en bil kommer man inte undan", säger Bengt.

Bengt och Sara sköter det mesta med hästarna själva, men Lovisa äger en egen häst och vid sidan av jobbet utanför gården helgjobbar hon i stallet.

Bengt och Saras tillköpta gård har byggts om till häststallar för egna och inackorderade hästar, mest travhästar.

Änga Stuteri och Lantbruk

- **Ligger:** 5 km söder om Kvånum, Västergötland.
- **Drivs av:** Bengt Johansson och Sara Grimling.
- **Djur:** Närmare 20 hästar, egna och inackorderade, mest travhästar, men även ridhästar.
- **Växtodling:** Spannmål och vall på 70 hektar samt skog.
- **Familj:** Tre barn var, varav Bengts dotter Lovisa Johansson Hollsten med maken Ronnie Hollsten och två barn bor på gården, numera i avstyckad lantbruksfastighet på 10 hektar med bostadshus och ekonomibyggnad.
- **Övrig verksamhet:** Änga Ladugård festlokal & kreativ studio drivs gemensamt av Bengt Johansson, Sara Grimling, Lovisa Johansson Hollsten och Ronnie Hollsten

Bengt och Sara avvecklade sin fårproduktion för 7-8 år sedan. När Lovisa startade en mindre besättning kunde hon tanka Sara på kunskap.

på generationsskiftet

om känslorna kring att släppa kontrollen över både hus och mark till en ny generation. Alla fyra tvingades i samtalen fundera över vad som skulle hända vid en separation eller om någon gick bort i förtid, liksom hur framtiden skulle se ut om försäljningen inte blev av.

– Vi stannade även upp vid det önskade läget, där Bengt och Sara behöver ta hänsyn till mina och Lovisas mål i generationsväxlingen, säger Ronnie Hollsten.

Styckade av och sålde

Samtalen mynnade ut i att 10 hektar av gården, ett bostadshus och en ekonomibyggnad styckades av till en egen lantbruksfastighet, som Bengt sålde till Lovisa och Ronnie till ett marknadsmässigt pris. Att skifta gården som ett renköp bedömdes som enklare än att ge den som gåva eller förskott på arv.

– Att det var bra för mig och Sara att få pengar att lösa lån med var definitivt också en del av det, säger Bengt.

I läxorna ingick att Lovisas två syskon och Saras tre barn skulle involveras i förändringen.

– Alla påverkas på sikt av det och måste veta om vad som händer, säger Bengt.

Efter att generationsväxlingens första steg är taget återstår fortfarande många frågor och beslut för fa-

miljen att landa i. I vågskålen ligger både ekonomi, relationer, möjligheter, intressen och historik. Lovisa, uppvuxen på gården, viktat dem på ett annat sätt än Ronnie.

– Där behöver vi komma överens om vilket liv vi vill leva och vilka förutsättningar olika val ger, säger Ronnie.

Som enda sonen i syskonskaran var det frågor som Bengt på sin tid aldrig fick tillfälle att ställa sig.

– Jag hade ett stort intresse för lantbruk, men aldrig känslan att jag bestämde mig för att bli bonde i stället för något annat. Mina föräldrar förväntade sig att jag skulle ta över och möjligheterna till utbildning var tyvärr begränsade, säger han.

Bostäderna pekar i rätt riktning

Kursens hemläxor gav även tillfälle att prata om utmaningarna med att bo tätt ihop över generationerna, något som Ronnie från början inte var odelat positiv till.

– Men Bengt hade erfarenheter med sig från att ha både sin mamma, pappa och farmor boende här och Sara av att bo bredvid sina svärföräldrar. Utan det hade det kanske varit svårare, säger Ronnie.

– Vi vill värna om var och ens integritet och har också en lycklig placering av bostäderna. De är vända åt olika håll, så man inte går på varandra, säger Bengt.

När han gick kursen ägde han ensam föräldragården och den tillköpta gården ihop med Sara.

– Den situationen innebar att pappa fick bestämma, även om Sara kunde ha åsikter, säger Lovisa.

I dag äger Sara och Bengt lika mycket.

– Vi har levt ihop här i 30 år och Sara har bidragit otroligt mycket till att gården är som den är, men utan att vara ägare skulle hon inte ens haft någon bostad om jag gick bort, säger Bengt.

– Även känslomässigt är det en väsentlig skillnad att vara ägare jämfört med att bara bo här. För mina barn har det blivit ett plus, men Lovisa och hennes syskon får nu även dela arvet med dem. Vad jag förstått har alla full förståelse för det, säger Sara.

I den före detta smågrisladugården, som Bengt och Sara fortfarande äger, har alla fyra sedan 2014 byggt upp en gemensam verksamhet med festlokal och en kreativ studio för bland annat keramikkurser.

– Där jobbar vi tillsammans utifrån våra idéer och tankar för att hitta på roliga saker ihop, säger Ronnie.

Anna Ellström
red@landlantbruk.se

